
V
B J
C
585167
I Mag. St. Dr.

ASSERTIONES THEOLOGICÆ,

AD

Mentem Doct: Angelici Diui Thomæ Aquinatis.

Publico certamini Crac: propositæ.

A

P. F. ALPHONSO KAZNOWSKI
S. T. L. Ord. Prædic.

Anno Domini 1627. Mense April. Die

CRACOVIAE,
Typis Matthiæ Andreouiensis.

Illustri ac Magnifico Domino,

D. IOANNI CAROLO DE SCZEKARZEWICE TARŁO:

Hæredi in Ianowiec, Capitaneo Zwolinensi, &c. &c. Dño ac Mæcenati suo Colendiss.

Fr. ALPHONSVS KAZNOWSKI S. T. Lector Ord: Præd: Salutem æternamq; fœlicitatem precatur.

ON iucundi magis, quam vtiles Illustris ac Magnifice Dñe. toti Græciæ ludi illi Olympiaci extitêre: quibus quasquisq; sibi artes domi, intra priuatos parietes parasset, in lucem oculosq; omnium proferret: vt nec studia hominum præclara laterent, nec suo virtus præmio careret. eodem penè consilio atq; exẽplo & mihi in publico cõparendum fuit: vt mei qualescunq; labores, & testem foris,

& honorem non tam meo quam religionis meæ nomine aliquem haberent. Ac ego quidem has theses Illustr: ac Magnifi: D. nomini Tuo dicatas eſſe volui: non vt Oleaſtri coronam, quæ præmium erat Olympiorum, ſed fauorem mihi meæq; huic opellæ abs te viro maximo ſapientiſſimoq; compararem: ratus nullum hic mihi honorem poſſe ampliorem haberi, quam à te benigne ſuſcipi, tùm propter auitæ atq; antiquæ tuæ Famaliæ famam celebrem, hæroicaq; facta maiorum tuorum, quibus Rempub. Polonam illuſtrarunt: tum propter ſingularem humanitatem tuam, & beneficia quæ in dies ſacro Prædicatorio Ordini Confers: certant enim de excellentia Illuſtr: Familiæ Tuæ, ſuauitas & liberalitas tua lite nunquam finienda, & cum Mauortia cohorte, contendit Mineruæ Chorus. Verum quia Illuſtrium virorum encomia, tanquã res ſacræ cũ veneratione potius ſpectare quàm oratione celebrare debemus, libare ſolum preconiorum tuorum limen, nõ penetrare ſtatui, venerator iam non Orator, adorator (pene dixerim) non adornator effectus. Harum igitur cæterarumq; ſublimium virtutum tuarum auxiliari dextera ſuffultus, in Illuſtrem tuæ maieſtatis conſpectum prodeo, & clariſſimis Tuorum ſtemmatum radiis ornatos, hoſce ingenii mei ſiue flores, ſiue fructus, expono: vt in hominum ora manusq; prodituri, ſin minus ſapore, colore tamen arrideant, fouebit illos ſponte confido, quæ in omnes tam latè diffunditur generoſa animi tui humanitas, atque Magnificentia. Ergo cum tantæ lucis obtutum nequeam ſuſtinere, eoſdem gentilitiæ tuæ committens, abſcedo. Vale perpetuo fœlix.

Estote perfecti sicut & Pater vester cælestis perfectus est. *Matth: 5.*

CVM vnum quodque sit perfectum secundum quod est in actu, necesse est Deum esse perfectissimum cum sit maximè in actu.

2. Est autem perfectissimus, nedum quia in ipso sunt perfectiones omnium rerum, idque eminentiori modo cùm sit prima causa omniũ rerum: sed etiam, quia secundum quamlibet habet optimum essendi modũ, cùm sit ipsum esse per se subsistens, quod totam perfectionem essendi in se continet.

3. Ex hoc autem licèt sequatur creaturas similes esse Deo (nam necesse est quod in effectu sit similitudo formæ agentis) non tamen sequitur Deum esse similem creaturę, in his enim quæ sunt eiusdem ordinis recipitur mutua similitudo, non autem in causa & causato, sumendo ipsa formaliter & per se, vt docet Caietanus 1. p. q. 4. in explicatione responsionis D. Tho: ad 4tum.

4. Sunt verò creaturæ similes Deo non secundùm eandem rationem specificam vel genericam, quoniam Deus non est agens contentum in eadem specie vel genere cum creatura, sed secundùm aliqualem analogiã, quoniam illa quę sunt à Deo, assimilantur ei in vt primo & vniuersali principio totius esse.

Confitemini Domino quoniam bonus. *Psalm: 144.*

QVoniam ratio boni consistit in hoc quod sit appetibile, perconsequens bonum habet rationem finis. Vnumquodq; autē in tantum est appetibile, in quantum est perfectum, ac perconsequens in quantū est Ens: Hinc est quod bonum & ens sunt idem secundum rem, sed differunt secundum rationem tantum, id est secundum rationes formales nominibus Entis & boni significatas.

2. Ita tamen vt ens secundum rationem sit prius quam bonum, quoniam prius cadit in conceptione intellectus, comparando Entis rationē ad alias rationes rerum, accipiendo rationes rerum prout distinguuntur contra res ipsas, non autem comparando Entis rationem & ad rationes rerum, & ad res ipsas, sic enim Deitas est primum intelligibile, non enim Deitas potest esse ita ratio quin sit res ipsa, ita quod intelligibilitas prius inest Deo quam Enti imò inest Enti quia inest Deo.

3. Cum autem modo explicato ratio Entis sit prior quam ratio boni, mirum non debet esse, in aliquo Ente esse rationem Entis secundum rationem absq; ratione boni, vt in Mathematicis ad hoc enim quod aliquid habeat formaliter rationem entis, sufficit quod in se sit tale quod ei non repugnat esse

in rerum natura quomodocunq; id eueniat, siue secundum suam abstractionem, siue non, ad hoc autem quod habeat formaliter rationem boni, vltra hoc exigitur quod ipsum sumatur in ordine ad esse vel finem in rerum natura, quod alienum est à Mathematicis, & propterea abstrahunt à boni ratione formaliter.

4. Hinc procedendo ad diuinam bonitatem dicimus, bonum esse, præcipuè Deo conuenire. Nā est prima causa effectiua omnium, ac per consequens præcipuè appetibile & bonum: quoniam si vnumquodq; in creatis appetit suam propriam perfectionem, & consequenter similitudinem sui efficientis, à fortiori seu præcipue ipsa causa est appetibilis, in cuius ratione scilicet appetibilitate, dictum est consistere rationem boni.

5. Cùm autem audis Deum præcipuæ esse bonum, non intellige ipsum esse summum bonum in aliquo tantum genere vel ordine rerum, sed simpliciter, ac proinde per essentiam, non solum quia nō per aliquid extra essentiam suam, sed quia etiam non participatiuè, quoniam ex ipso suo modo essendi omnem plenitudinē bonitatis naturaliter claudit.

6. A qua bonitate diuina omnia sunt bona extrinsece & causaliter, formaliter autem & intrinsece, non sunt bona nisi bonitatibus propriis.

Magnus est, & finem non habet, excelsus & immensus. *Baruch: 3.*

LIcet infinitum ex parte materiæ habeat ratione͂ imperfecti, est enim quasi materia non habens formam per quam perficiatur, infinitum tamen secundum quod se tenet ex parte formæ habet rationem perfecti, cùm forma absolutè in eo quod forma non perficiatur per materiam, licet hoc habeat in quantum est talis puta informatiua materiæ.

2. Quo fundamento posito colligitur rectè Deu͂ esse infinitum infinitate dicente perfectionem, cùm suum esse non sit receptum in alio, sed ipse sit suum esse subsistens.

3. Vnde etiam est infinitus simpliciter secundum suam essentiam, scilicet neq; per se neq; reductiuè ad vllius speciei aut generis limites coarctatus.

4. Quod nulli creaturæ competit. Nam licet quædam creaturæ non sint receptæ in materia, sed per se subsistẽtes, ac percõsequens sint infinitæ secundum suam essentiam secundum quid, nihilominus cu͂ omnis talis creatura sic subsistens habeat esse, & non est suu͂ esse; ac perconsequens esse suu͂ sit receptum & contractum ad determinatam naturam, non potest esse infinita simpliciter secundum suam essentiam.

5. Et quoniam vt dicit D. Th. 1. p. q. 7. a. 3. aliud

est esse infinitum secundum suam essentiam, & aliud est esse infinitum secundum magnitudinem, (nam dato quod esset aliquod corpus infinitum secundum magnitudinem non tamen esset infinitum secundum essentiam) dicimus cum D. Th. neq; aliquod creatum posse esse infinitum secundum magnitudinem hoc enim esset vel corpus sumptum naturaliter, vel Mathematice, & de vtroque non verificatur.

6. Non de primo, tum quia corpus naturale habendo formam determinatam, necesse esset vt haberet accidentia determinata, quorum vnum est quantitas, tum quia non posset moueri motu recto vel circulari, & sic non haberet aliquem motum naturalem.

7. Non de secundo. Quia tale corpus oporteret imaginari sub aliquaforma cuiusmodi est figura, quæ termino vel terminis comprehenditur, quoniā nihil est actu nisi per suam formam, & sic non erit infinitum.

8. Sicut autem non est aliquid in rebus creatis infinitum secundum magnitudinem; ita neq; potest in illis infinitum esse actu secundum multitudinem, tam per se quam per accidēs, tum quia omnis multitudo actu existēs est in aliqua specie multitudinis, quæ est determinata per vnum; tum quia quælibet multitudo in rerum natura existens est creata ac per consequens sub aliqua certa intentione creantis

comprehenditur.

9. Cûm hoc tamen ſtat infinitum in potentia ſecundum multitudinem dari in rebus, quia augmentũ multitudinis ſequitur ad diuiſionem cõtinui, quę procedit in infinitum: ſicut autem infinitum inuenitur in potentia in diuiſione continui: ita etiã inuenitur in potentia in additione multitudinis.

Quo ibo à ſpiritu tuo, & quo à facie fugiam, ſi aſcendero in cœlum, tu illic es, ſi deſcendero ad infernum, ades. &c. *Pſalm: 138.*

LIcet infinitas & immenſitas diuinæ eſſentiæ ſit prima radix propter quam Deo congruit eſſe intime ſecundum ſuam ſubſtantiam in omnibus locis & rebus à Deo factis vel fiendis. quoniam ex hac conuenit ipſi vt virtutẽ habeat infinitam, creandi & conſeruandi totam creaturarũ vniuerſitatẽ.

2. Similiter licet relatio præſentiæ inter Deum & creaturam conſequens operationem, ſit id per quod denominetur Deus formaliter formalitate relationis præſens.

3. Ratio tamen ipſa formalis taliter exiſtendi & denominandi formaliter formalitate operationis fundantis talem relationem præſentiæ eſt ipſa operatio, non quomodocunq; ſed vt eſt Dei immedia-

tè agentis immediatione, nedùm Virtutis ſed etiam ſuppoſiti.

4. Deus enim aſt agens immediatum immediatione ſuppoſiti in omnibus rebus, in quibuſdam quidem quoad omnia, in quibuſdam autem quoad aliqua tantum.

5. Quoniam totam ſubſtantiam ſpiritualis creaturæ per ſe ipſum nulla alia media cauſa produxit, ſimiliter & creaturas corporeas primas, in aliorum autem productione vtitur ſecundarum cauſarum miniſterio, in quibus tamē eſt materia prima, quæ à ſolo Deo eſt producta, & ab eodem abſq; alterius agentis immediate immediatione ſuppoſiti cōcurſu conſeruatur, ac perconſequens ſolus Deus poteſt omnia facere quæ exiguntur vt aliquid ſit, quid quid ſit illud.

6. Ex quo habet eſſe, quod ſit proprius ſeu per ſe primo effectus Dei.

7. Dicitur autem Eſſe, eſſe intimius & profundius omnibus, non quia intimius omnibus alijs prædicatum conſtituat rei: ſed quia nihil eſt tam intimum in re, quod non actuetur per eſſe, quod nulli alteri in re exiſtenti competit.

8. Præter hunc eſſendi modum ſcilicet ſecundū ſubſtantiam, Deus eſt etiam in omnibus per potentiam, in quātum omnia eius poteſtati & virtuti ſubduutur, & per præſentiam ratione ſcientiæ ſpeculatiuæ, quæ eſt viſionis in quantum omnia nuda ſunt

& aperta oculis eius.

9. Deus igitur est vbique. Quod primò & per se est proprium Deo, primò quidem, pro quanto secundùm se totum est vbique: per se verò, quoniam est tale quid vt facta quacunq; suppositione sequatur illum esse vbique.

Non est Deus quasi homo vt mētiatur, nec vt filius hominis vt mutetur. *Num: 23.*

DEus itaque est immutabilis, estque ipsius proprium omninò immutabilem esse, ita quod nulli creaturæ id competat, quoniam omnes creaturæ communiter sunt mutabiles per potentiam, quæ in altero est scilicet secundùm potentiam diuinam, in cuius potestate est esse, & non esse eorum.

2. Præterquam quod etiam sunt creaturæ mutabiles per potentiam in ipsis existentem, & quidem secundùm esse substantiale, & esse accidentale, vt omnia corpora corruptibilia, secundùm autem esse locale, tantùm vt corpora cælestia, secundùm electionem tandem de bono in malum, & secundùm applicationem virtutis ad quædam loca quæ prius non attingebant, vt substantiæ incorporeæ.

Tu autem Domine in æternum permanes. *Psal: 101.*

DEo igitur cùm sit maximè & omninò immutabilis maximè, verè propriè, cōpetit esse æternum, alijs autem participatiuè, secundùm quod immutabilitas participatur, vnde non solùm est æternus, sed etiam est sua æternitas.

2. Cuius ratio consistit in apprehensione id est in ratione vniformitatis eius quod est omninò extra motum; ita quod æternitas cùm sit velut quædam species durationis, habet pro qua si genere durationem, pro ratione autem differentiali & constitutiua, vniformitatem eius quod est omninò extra motum, nihil enim datur vniuocum, æternitati & alijs durationibus, æuo scilicet & tempori.

3. Vnde rectè ipsius definitio traditur cùm dicitur quod sit interminabilis vitæ; tota simul & perfecta possessio. Ratio enim vniformitatis exprimitur, in hoc quod sit perfecta possessio, quia illa vniformitas firmiter & quietè possidetur ab eo, quod est omninò extra motū; id autem quod est omninò extra motum exprimitur in his verbis scilicet, interminabilis vitæ tota simul.

4. Ex his patet differentia æternitatis ab æuo & tempore; æternitas enim caret principio & fine æuum autem habet principium & finem, tempus

tandem habet principium & finem, hoc est per accidens, & non per se, quia scilicet æuum non semper fuit, similiter quia tempus non semper fuit, nec semper futurum est.

5. Differentia igitur hæc est. Nam per æternitatem mensuratur id quod est omninò inuariabile, per tempus mensuratur id quod est omnino variabile, per æuum tandem mensuratur id quod est inuariabile secundum substantiam, variabile tamen secundum operationem.

6. Hinc patet æuum esse totum simul, & non habere successionem, quoniam mensuræ extensæ oportet respondere mensuratum extensum, quale nō est substantia & esse Angeli.

7. Sicut autē tempus est vnum simpliciter quia primum mensuratum, quod est primus motus est vnum tantum, comparatur enim adipsum non solū vt mensura ad mensuratum, sed etiam vt accidens ad subiectum: similiter æuum est vnum simpliciter, quia mensuratum quod est primum æuiternum, est vnum tantum.

8. Dum autem dicitur substantias spirituales mēsurari æuo, intellige eodem mensurari, naturales operationes earundem quæ sunt intelligere & amare respectu sui, quoniam æque sunt immutabiles sicut substantiæ Angelorum.

9. Non autem operationes liberas & immanentes, tales enim mensurantur tempore discreto An-

gelico quod est duratio simplicissimæ operationis primi æuiterni, quoniã defectibiles naturaliter sunt, & sunt totæ simul & altioris ordinis quam motus cælorum.

10. Quid verò dicendum est de visione beatifica creaturæ certum est ipsam neutra duratione prædictarum mensurari, sed mẽsurari mensura quæ dicitur æternitas participata, visio enim beatifica est quid immutabile ordinis Diuini seu supernaturalis & non naturalis.

Audi Israel, Dominus Deus noster, Deus vnus est. *Deu. 6.*

HOc ipsum quod sacra scriptura fatetur verum esse ipsa ratione probatur, sed nedum est vnus, sed etiam est maximè vnus, quia est maximè indiuisus in plura esse.

2. Hinc patet quod licèt vnum transcendẽtale secundùm sui integram rationem vt dicit ens indiuisum non sit aliquid purè positiuum aut pure negatiuum, sed compositum, ex positiuo & negatiuo: formaliter tamen & præcisè sumptum siue vt constat ratione superaddita ad naturã entis, non est aliaqua res aut realitas positiua.

3. Ratio huius hæc est. Nam cùm termini transcendentales ita se habent vt concreta dici possint de abstractis, si vnitas esset aliqua res superaddita Enti, etiam hæc vnitas esset vna per aliquam rem su-

peradditam suæ naturæ, & hæc res iterum similiter, & sic fieret processus in infinitum.

4. Vnũ igitur est passio realis Entis non realitate propria distincta à realitate Entis, sed realitate sui quasi subiecti.

5. Vnde secundum quod est passio Entis, distinguitur ab ipso non sicut præscindens ab ipso, sed sicut includens ipsum, & aliquid superaddens scilicet negationem diuisionis.

6. Hæc autem negatio diuisionis clauditur in vnitate creata non solùm ex conditione intellectus nostri quia ante vnitatem intelligit diuisionem vt habet D. Th. de potent: quæst. 9. art: 7. sed etiam ex vi ipsiusmet vnitatis quia est opposita diuisioni, in vno autem opposito clauditur negatio alterius.

7. In vnitate autẽ increata qua dicitur Deus benedictus vnus clauditur negatio diuisionis nõ ex ui, & natura ipsiusmet vnitatis cùm nullã habeat oppositionem cùm diuisione, sicut nec bonitas Diuina cùm malo, sed solũ ex cõditione intellectus nostri, ac proinde, ratio vnitatis diuinę secundũ se conceptæ, est ratio positiua, licèt sit ratio negatiua pro vt concipitur à nobis, hoc enim arguit imperfectionẽ intellectus nostri, à qua longè remotus Deus benedictus cognoscit se vnũ nõ per aliquam negationẽ, sed per simplicissimam affirmationem nulli negationi oppositam. Vnde ipsi honor & gloria in sæcula sæculorum, Amen.